

Wymagania edukacyjne i ogólne kryteria oceniania dla klasy II szkoły średniej

ZAKRES PODSTAWOWY

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej; nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania; nie umie stosować nabytej wiedzy; nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy; nie utrwała zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje pewne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; nie rozumie niektórych zagadnień materiału programowego; stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela; często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; ma trudności w utrwalaniu zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; rozumie zdobytą wiedzę; stara się samodzielnie zastosować zdobytą wiedzę; popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; przejawia braki w trwałym opanowaniu materiału programowego. 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; rozumie zdobytą wiedzę; stosuje zdobytą wiedzę; popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości; swobodnie stosuje zdobytą wiedzę; wdrożony do autokorekty stara się nie popełniać błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych; swobodnie operuje wiedzą z zakresu podstawowego. 	<ul style="list-style-type: none"> biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego programowej lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania; interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny; twórczo wykorzystuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych;

					<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem; • swobodnie operuje wiedzą pochodzącą z różnych źródeł.
Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy II szkoły średniej ZAKRES PODSTAWOWY					
Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.					
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzodobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:	
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich					
<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawy podziału literatury na epoki; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu; • z pomocą nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu; • sytuuje utwory literackie 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; • rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; • wymienia epoki literackie 	

<p>sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie i w pozytywizmie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ogół trafnie rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną i fantastyczną; • rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, dramat romantyczny, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz niektóre środki znaczeniowe, leksykalne (np. frazeologizmy), 	<p>do pozytywizmu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie i w pozytywizmie; • rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną, fantastyczną, symboliczną; • poprawnie rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet, dramat romantyczny, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej 	<p>do pozytywizmu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie; • rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną, mimetyczną); • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet, dramat romantyczny, powieść poetycką, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść 	<p>w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie oraz w pozostałych (dotyczy nawiązań i kontekstów);</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną i mimetyczną); • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz odę, sonet i jego rodzaje, dramat romantyczny, powieść poetycką, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, 	<p>w porządku chronologicznym od starożytności do pozytywizmu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w preromantyzmie, romantyzmie i w pozytywizmie oraz w pozostałych (dotyczy kontekstów); • właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową naturalistyczną i mimetyczną); • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej
---	--	--	--	--

<p>składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np. przerzutnię);</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor, tragizm, patos; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie groteski; • zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad</i> 	<p>oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. powtórzenie, wyliczenie), wersyfikacyjne (np. przerzutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim;</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię, komizm, tragizm, humor, patos; • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu 	<p>realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę, hiperbole); leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe (anaforę, epiforę, paralelizm, wyliczenie); wersyfikacyjne (w tym przerzutnię); określa ich funkcje; • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście; rozumie ich 	<p>hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; wymienia cechy gatunkowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbole; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np.: ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu; • samodzielnie 	<p>oraz odę, sonet i jego rodzaje, dramat romantyczny, powieść poetycką, powieść gotycką, powieść grozy, powieść epistolarną, hymn, testament poetycki, powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament; trafnie i szybko wymienia ich cechy gatunkowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbole; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje; (np.: ożywienie
--	--	--	---	---

<p><i>Wallenrod; Dziady cz. III;</i> Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka, Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów romantycznych i pozytywistycznych; • na poziomie ogólnym i przy pomocy nauczyciela 	<p>podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod; Dziady cz. III</i>; Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka, Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę 	<p>wartościujący charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok (np. w balladzie <i>Rybka</i> Adama Mickiewicza) oraz w tekstach będących nawiązaniem; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod; Dziady cz. III</i>; Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób</i> 	<p>i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia użycie ironii; • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz w tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane 	<p>obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu, przedstawia dowody na poparcie swojego stanowiska;</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia, interpretuje ich użycie, stawia hipotezy; • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter;
---	---	---	--	---

<p>rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy, np. ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, miłość; • z pomocą nauczyciela odwołuje się do wybranych tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • podejmuje próbę porównywania utworów literackich lub ich 	<p>i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; podejmuje próbę ich interpretacji i wartościowania; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy: sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm; praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; 	<p><i>Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, 	<p>ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady cz. III</i>; Juliusz Słowacki; <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod</i>; <i>Dziady cz. III</i>; Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>, wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>; Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>; Cyprian Norwid, wybrane wiersze; Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>;
---	--	---	--	---

<p>fragmentów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia z pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • z pomocą nauczyciela wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne, np. dobro, piękno, prawda, miłość; i narodowe, np. tradycja; 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi odwołać się do wiedzy o tekstach poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Ballady</i> Juliusza Słowackiego; • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach; • przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki, biograficzny, kulturowy; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. dobro, piękno, miłość, prawda, wolność, odwaga, 	<p>metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, werteromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw) i poddaje ją refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np.: werteryzm, bohater werteryzny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium 	<p>i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, werteromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw) i poddaje ją refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, 	<p>Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. gotycyzm, ludowość, orientalizm, szekspiryzm, historyzm, determinizm dziejowy; irracjonalizm, spirytualizm, mistycyzm, metafizyka, indywidualizm; koncepcja ratowania ojczyzny; panteizm, providencjalizm, werteromania, frenezja romantyczna; realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany
---	--	---	---	--

	<p>altruizm, odpowiedzialność, tolerancja; i narodowe, np. tradycja, patriotyzm.</p>	<p>historyczny);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia; motywy akwaticzne; topos homo viator, praca, walka; miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych 	<p>bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np.: werteryzm, bohater werteryzyczny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny); definiuje nowy typ bohatera; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera romantycznego, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia, metamorfoza; motywy 	<p>cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw) i poddaje ją refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np.: werteryzm, bohater werteryzyczny, bajronizm, bohater bajroniczny, faustyzm, bohater faustyczny; kostium historyczny); definiuje nowy typ bohatera; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera romantycznego, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i
--	--	--	--	--

		<p>w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, 	<p>akwatywne, nostalgia; toposhomo viator, walka; praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych 	<p>toposy (np. sen, ojczyzna, artysta – wieszcz, cierpienie, samotność, bunt, rewolucja, wolność, miłość, podróż, młodość, prometeizm, zbrodnia, okrucieństwo, obłąd, szaleństwo, strach, groza, grób, psychomachia, metamorfoza; motywy akwatywne, nostalgia; topos homo viator, walka, praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama
--	--	--	--	--

		<p>kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. prawda, dobro, piękno, miłość, wolność, odwaga, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność; i narodowe, np.: symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości. 	<p>utworach, określa cechy wspólne i różne;</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne; trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne 	<p>Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Ballady</i> Juliusza Słowackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie
--	--	--	--	--

			<p>(prawda, dobro, miłość, wolność, odwaga, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.</p>	<p>kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, miłość, wolność, odwaga, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą	Ocenę	Ocenę dobrą	Ocenę bardzodobrą	Ocenę celującą

otrzymuje uczeń, który:	dostateczną otrzymuje uczeń, który:	otrzymuje uczeń, który:	otrzymuje uczeń, który:	otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi przetwarzać i układać pod względem ważności proste informacje z tekstów (np. z publicystyki pozytywistycznej); • przy pomocy nauczyciela analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje niektóre teksty publicystyczne (artykuł), retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (notatka encyklopedyczna, definicja); • wie, że starożytny teatr grecki wpłynął na rozwój sztuki teatralnej; • z pomocą nauczyciela rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów (np. z publicystyki pozytywistycznej) w stopniu umożliwiającym funkcjonalne ich wykorzystanie zarówno podczas lekcji, jak i w trakcie samodzielnej pracy; • odczytuje sens utworu, jego główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); wśród tekstów prasowych zazwyczaj rozróżnia wiadomość i komentarz; dostrzega 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki pozytywistycznej), popularnonaukowych, naukowych; • analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach; 	<ul style="list-style-type: none"> • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, (z publicystyki pozytywistycznej), popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; rozpoznaje 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym i przenośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych dziedzin sztuki i różnych epok; • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki pozytywistycznej), popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych

<ul style="list-style-type: none"> • potrafi scharakteryzować główne prądy filozoficzne epoki: historiozofię, idealizm romantyczny; • zazwyczaj potrafi odczytać na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury; • z reguły odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej. 	<p>zastosowane w tekstach środki językowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • rozumie pojęcie <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu. 	<p>środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np.: historiozofię, idealizm romantyczny, romantyczny indywidualizm) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym i przerośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej 	<p>(notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; szybko i trafnie rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje jawne i ukryte; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym i przerośnym i
---	---	---	---	--

			<p>dziejnie sztuki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu. 	<p>symbolicznym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzodobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady różnicowania językowego; • samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji

<ul style="list-style-type: none"> • z pomocą nauczyciela rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu ma wpływ na znaczenie wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykorzystać zdania złożone podrzędnie do budowania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może zmieniać znaczenie wypowiedzi. 	<p>je do budowy wypowiedzi o różnym charakterze;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<p>w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<p>tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; na poziomie ogólnym potrafi określić podstawowe znaczenie zapożyczeń w tekście; zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy wywodzące się z mitologii, Biblii oraz polskiej tradycji kulturowej; rozpoznaje rodzaje stylizacji (np. biblijna, mitologiczna, kolokwializacja); dostrzega słownictwo o charakterze wartościującym. 	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; określa rodzaje zapożyczeń w języku polskim; zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w literaturze na przestrzeni epok; rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja) oraz określa ich funkcje w tekście; rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje i rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; poprawnie określa rodzaje zapożyczeń i próbuje określić sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, dialektyzacja) oraz określa ich funkcje w tekście; rozpoznaje słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczeń w tekście; dokładnie określa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja) oraz trafnie określa ich funkcje w 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; dokładnie określa i nazywa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja) oraz trafnie

		o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	tekście; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	określa ich funkcje w tekście; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzodobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie znaku językowego; • wie, że język to system znaków; • zna pojęcie aktu komunikacji językowej; • potrafi wymienić funkcje tekstu; • rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność 	<ul style="list-style-type: none"> • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i zazwyczaj 	<ul style="list-style-type: none"> • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); 	<ul style="list-style-type: none"> • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka; • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • sprawnie posługuje się pojęciem aktu

<p>wypowiedzi (np. przemilczenia, niedopowiedzenia);</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji; • z pomocą nauczyciela dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, grę słów, niedopowiedzenia, homonimie); • stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; • dostrzega zmiany w komunikacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, 	<p>funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; 	<p>komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje
---	---	---	---	--

	związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).	<p>np. prawda –fałsz, poprawność – niepoprawność;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; • charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda –fałsz, poprawność – niepoprawność;</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu; charakteryzuje je; • wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzodobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
• stosuje podstawowe zasady ortografii poznane	• wykorzystuje zasady ortograficzne poznane w	• poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji	• poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji	• świadomie i funkcjonalnie stosuje

<p>w szkole podstawowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych (oddzielanie przecinkiem zdań składowych). 	<p>szkole podstawowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji w różnorodnych typach wypowiedzi. 	<p>poznane w szkole podstawowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji. 	<p>poznane w szkole podstawowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji. 	<p>zasady ortografii i interpunkcji;</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzega wariantowość zasad ortograficznych; bardzo dobrze zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.
--	---	--	---	---

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzodobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; próbuje określać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje tezy i argumenty w samodzielnie tworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i na ogół stosuje w tekstach retorycznych 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i stosuje w 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i zawsze stosuje 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i zawsze stosuje

<p>kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne (np.: pytania retoryczne, powtórzenia, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia); • potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; • zazwyczaj rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji. 	<p>zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenia i ich rodzaje: anaforę, epiforę, paralelizmy, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia, inwersje); • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne – pozamerytoryczne); • jest świadomy tego, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji. 	<p>tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; 	<p>w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych 	<p>w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych
--	--	---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym. 	<p>tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • rozpoznaje różnorodne elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym. 	<p>tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • bezbłędnie rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.
--	--	---	--	--

III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • zajmuje stanowisko w danej sprawie, ale nie zawsze potrafi uzasadnić własne zdanie; • zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; • na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji 	<ul style="list-style-type: none"> • zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź, określa jej cel i adresata, zna funkcję, którą ma spełnić; • dostrzega przejawy 	<ul style="list-style-type: none"> • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem 	<ul style="list-style-type: none"> • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartościami artystycznymi; • rozwija swoją twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, warsztaty pisarstwa i inne);

<p>językowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje proste informacje, uzasadnienia, komentarze; • z pomocą nauczyciela tworzy formy użytkowe: protokół; • z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; • z pomocą nauczyciela odróżnia streszczenie od parafrazy; • z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze 	<p>agresji językowej i reaguje na nią;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy formy użytkowe: protokół; • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie; • odróżnia streszczenie od parafrazy; • tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady 	<p>zasad retoryki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • sprawnie tworzy formy użytkowe: protokół; • tworzy etykietę językową; • tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, 	<p>zasad retoryki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; • sprawnie tworzy formy użytkowe: protokół; • tworzy etykietę językową; • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, 	<ul style="list-style-type: none"> • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; • bezbłędnie tworzy formy użytkowe: protokół; • tworzy wyczerpujące,
--	--	--	---	---

<p>argumentacyjnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłaszając mowę, popełnia błędy, jednakże nie zakłócają one komunikatywności wypowiedzi, wywodu; • z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej; próbuje je stosować podczas tworzenia własnego tekstu; • wykorzystuje wiedzę 	<p>kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; • podczas interpretowania tekstu formułuje argumenty na jego podstawie oraz odwołując się do znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia; przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i stosuje je w tworzeniu własnego tekstu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>artykuł, streszczenie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków pozajęzykowych (gesty, mimika, modulacja głosu); • samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, 	<p>artykuł, streszczenie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią 	<p>spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, artykuł, streszczenie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych
---	--	--	--	--

<p>o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym.</p>		<p>przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; • właściwie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje autokorekty, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>mimikę, gestykulację);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; • właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem 	<p>pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; • właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w
--	--	---	--	--

			własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.	tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.
IV. Samokształcenie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi uczyć się samodzielnie; • próbuje porządkować informacje; • w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia; • sporadycznie korzysta z literatury naukowej 	<ul style="list-style-type: none"> • pracuje samodzielnie; • przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja); • porządkuje informacje w problemowe całości, np. wg epoki literackiej, autora, utworu, motywu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, referat, wypowiedź, prezentacja); • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja); • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych; • szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą; • rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez

<p>lub popularnonaukowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • próbuje stosować odpowiednie cytaty w swoich wypowiedziach; • próbuje wzbogacić swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty); • w niewielkim stopniu wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki online, autorskie strony internetowe) do przygotowania samodzielnych zadań; • w niewielkim stopniu posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; • z pomocą nauczyciela prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; 	<p>lub innego zagadnienia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; • wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedziach; • wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja); • wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki online, autorskie strony internetowe); • posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego, • prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; 	<p>treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia swojej wiedzy korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; • sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; • dokonuje selekcji źródeł; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty, poprawnie je zapisać i zastosować w wypowiedzi; wyjaśnia funkcje cudzysłowu; • wzbogaca swoją wypowiedź trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty, 	<p>treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; trafnie odwołuje się do nich, udowadniając postawioną 	<p>przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja, plakat, gazetka);</p> <ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także
---	---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi informacje potrzebne do napisania sprawdzianu lub wykonania zadania domowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz pracy w domu. 	<p>modulacja głosu);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • przygotowując się do zajęć, wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny; • gromadzi i przetwarza informacje; • w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, 	<p>tezę; określa, jaką funkcję pełnią przytoczone cytaty;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza 	<p>elektronicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła
--	---	---	--	--

		<p>uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dba o rozwój swoich zainteresowań oraz popularyzację osiągnięć, wykorzystując formę projektu. 	<p>bazę danych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć. 	<p>informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;</p> <ul style="list-style-type: none"> • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • chętnie i twórczo wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.
--	--	--	---	---

LISTA LEKTUR OBOWIĄZKOWYCH

1. Molier, *Skąpiec*;
2. Ignacy Krasicki, *Hymn do miłości ojczyzny*, wybrane satyry;
3. Franciszek Karpiński, wybór sielanek i liryki religijnej;
4. Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*; wybrane ballady, w tym *Romantyczność*; wybrane sonety z cyklu *Sonety krymskie* oraz inne wiersze; Konrad Wallenrod, *Dziady* cz. III;
5. Juliusz Słowacki, *Kordian*, wybrane wiersze, w tym *Grób Agamemnona* (fragmenty), *Testament* mój Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*;
6. Cyprian Kamil Norwid, wybrane wiersze;
7. Bolesław Prus, *Lalka*, *Z legend dawnego Egiptu*;
8. Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*;
9. Henryk Sienkiewicz, *Potop*;
10. Adam Asnyk, wybór wierszy;
11. Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*;

LISTA LEKTUR UZUPEŁNIAJĄCYCH:

W każdej klasie obowiązkowo dwie pozycje książkowe w całości lub we fragmentach, na przykład:

1. Ignacy Krasicki, *Monachomachia* (fragmenty);
2. Stanisław Trembecki, Franciszek Kniaźnin, wybrane utwory;
3. Jędrzej Kitowicz, *Opis obyczajów za czasów panowania Augusta III* (fragmenty);

4. Julian Ursyn Niemcewicz, *Powrót posła*;
5. Stanisław Staszic, *Przestrogi dla Polski* (fragmenty);
6. Juliusz Słowacki, *Beniowski* (fragmenty), *Listy do Matki* (fragmenty);
7. Aleksander Fredro, *Śluby panieńskie*;
8. Johann Wolfgang Goethe, *Cierpienia młodego Wertera* (fragmenty), *Faust* (fragmenty);
9. George Byron, *Giaur* (fragmenty);
10. Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. IV;
11. Eliza Orzeszkowa, *Nad Niemnem*;
12. Maria Konopnicka, wybór wierszy;

13. Henryk Sienkiewicz, *Listy z podróży do Ameryki* (fragmenty);
